

Vizionář na dobu určitou je název článku, ve kterém redaktoři **Libuše Bautzová** a **Zbyněk Fiala** oslovili místopředsedu vlády pro ekonomiku **Jiřího Havla**. Z rozhovoru jsme vybrali pasáže, které se týkají především vzdělávání, vědy a výzkumu.

Krátce po jmenování do funkce místopředsedy vlády pro ekonomiku jste řekl HN, že ve vládě budete hrát spíš »rolí vizionáře«. Co jste tím myslel?

Člověk by měl vidět vždy o kousek dál, než je ten momentálně vymezený hrací čas pěti měsíců. Z tohoto místa by se mělo hlídat, aby se realizovalo to, co je ve Strategii hospodářského růstu (www.hospodarskastrategie.org), a aby tomu nic nebránilo. V té strategii je totiž spousta skvělých cílů, ale když pak vidíte, co se s nimi děje... Například tam najdete záměr stimulovat matky s dětmi k práci. Když se ale podíváte na poslanci nedávno schválené zvýšení rodičovského příspěvku, mám pocit, že je to špatně. Moderní levice má jednoznačné krédo: Žádná další práva bez povinností! Kdyby se místo toho dal všem maminkám šek na 50 tisíc korun, které budou moci ve čtyřletém období použít na své vzdělání, pomohlo by jim to i psychicky. A navíc by to byla systémová změna a pomoc v novém zapojení do práce. Je třeba si uvědomit jednu věc: jsme na jednom z posledních míst v Evropě ve vzdělávání dospělých.

V příštím období se musíme zaměřit na oblast vzdělání a výzkumu, a také aplikace tohoto výzkumu. Musí se změnit naše struktura vzdělání. Podle mého názoru nejméně dvě třetiny osmnáctileté populace by měly dosáhnout nějaké formy vysokoškolského vzdělání. Mám pocit, že hlavním problémem je školství střední. Studenti nejsou dobře připraveni v technických předmětech, zejména v matematice. Mrzí mě, že nedovedeme vyvolat vztah k tomuto předmětu. Musíme s tím něco udělat. Potřebujeme také více dětí, které by měly všeobecné střední vzdělání. V příštích pěti až sedmi letech by se měl jejich počet zhruba zdvojnásobit.

V uplynulém roce se podařilo zavést několik změn, které se týkají podpory výzkumu a vývoje. Myslíte, že byly dostatečné?

Věda se stále odehrává především v uzavřeném koloběhu mezi vysokými školami, výzkumnými ústavy a možná nějakými odbornými periodiky. Přednostně bychom chtěli dávat nové prostředky tam, kde je spolupráce vědy, výzkumu a vývoje s praxí, abychom viděli nějaké konkrétní výsledky. Není však lehké správně rozhodnout, komu udělit vědecké granty. Kdybyste při jejich rozdělování dbali na striktní upřednostnění těch nejlepších pracovišť, tak přestanete rozvíjet řadu oborů mimo Prahu, a to je špatně. To jsou naopak místa, kde by rozvoj měl být nejdynamičtější. To jsou místa, která na rozdíl od Prahy v nejbližší době dosáhnou na evropské peníze. Takže kritéria se musejí přece jen trochu ohýbat.

Liberální ekonomové říkají, že místo programů a grantů na podporu vědy a výzkumu bychom měli rozšiřovat prostor pro soukromé iniciativy, snižovat daně a byrokratickou zátěž.

Přístup přes toho, kdo výsledky výzkumu a vývoje potřebuje, je v řadě směrů lepší. Je to podobné jako s investičními pobídkami: část peněz na rekvalifikaci dostává investor, a to jsou podle mne nejefektivněji vynaložené peníze. On si vytvoří vzdělávací program přesně podle toho, co potřebuje, a pak rekvalifikované pracovníky zaměstná. To je myslím nesmírně inspirativní i pro ostatní části naší ekonomiky.

[Ekonom č. 2, 12.-18.1.2006]

Stát mění podmínky pro vědce je název článku autorů **Petra Holuba** a **Petra Vaška**, který informuje o nových kritériích pro vědu a výzkum.

Do roku 2004 rozdělovaly peníze na vědu jednotlivá ministerstva. Dvě třetiny dotací přidělovaly podle tradičního klíče na provoz, o zbytek mohli výzkumníci soutěžit v grantových agenturách. Před dvěma lety se poku-

sili jednotný systém vybudovat ministryně školství Petra Buzková a vicepremiér Martin Jahn. Dali víc peněz do grantů, zbylou polovinu prostředků rozdělovala komise při Ministerstvu školství. „Byl to první nástřel. Mířil správným směrem, cíl byl však daleko“, hodnotí současný místopředseda vlády pro ekonomiku Jiří Havel, kterému na předcházejícím modelu vadila hlavně nespravedlnost.

Napříště nebude záležet na úřednicích z ministerstev a peníze bude rozdělovat přímo vláda. Kritéria se omezí na publikace ve světových časopisech, významné monografie, úspěšné patenty a spolupráci s průmyslem. Kdo uspěje, dostane dotace na příštích pět nebo sedm let. Pro konkrétní projekty ústavy seženou peníze v evropských či tuzemských grantech, případně ve spolupráci s podniky.

Havlův návrh počítá s tím, že kritéria v každém oboru stanoví příslušní experti. Připouští i měkčí hodnocení humanitních oborů včetně práv a ekonomie, které budou smět do hodnocení zařadit i vybrané české časopisy bez mezinárodního ohlasu.

[Hospodářské noviny, 22. února 2006]

Krise islámu s podtitulem Svatá válka a světský teror je název knihy amerického historika **Bernarda Lewise**, který se v ní pokouší ozřejmit postoje i pocity islámského světa. Recenzentem této knihy je student sociologie **Karel Černý**.

Autor knihy – americký historik a orientalista, emeritní profesor blízkovýchodních studií na Princeton University – Bernard Lewis – je pokládán za jednoho z největších současných znalců světa islámu. Lewis v této knize poukazuje na to, jak klíčové události formují postoje obyvatel Středního východu vůči Západu, ale i ke světu islámu samotnému. Porážka osmanských vojsk v roce 1683 vedla k radikálnímu přehodnocení toho, jak se islámská civilizace pojímá. Nová otázka zněla: Jak je možné, že osmanská říše, nejbohatší, nejosvícenější,

nejkreativnější a nejmocnější region světa, začala zaostávat za Evropou – oblastí „temna“ a necivilizovaného barbarství? Jde o historickou obdobu současného tázání se po příčinách krize a neúspěšné modernizace prakticky všech zemí Středního východu, s výjimkou Turecka. Odpovědi jsou dle Lewise již po staletí vždy v zásadě dvojího typu. Jedny říkají, že je potřeba více a důsledněji modernizovat vlastní společnosti (více trhu, více svobod, více technologií, více sekularizace atd.). Druhý typ odpovědí naopak vidí problém v pokusech o modernizaci a rozvoj dle „západních“ modelů. Konkrétně jsou za hlavní viníky označovány zkorumpované „prozápadni“ vlády, které se snaží svému obyvatelstvu vnutit něco, co je uvrhává do ještě větší bídy a morálního marasmu. Řešením – podle těchto názorů – má být důsledný obrat ke svým kořenům, k tradicím, k náboženství.

Kolonialismus spolu s rozšiřováním německé filozofie¹⁾ v arabském světě spoluvytvářelo arabské chápání Ameriky jako „civilizace bez kultury“. Tedy sice vysoce technicky vyspělé společnosti, která je ale zároveň pohlcena materialismem, umělostí a zoufale se jí nedostává hlubších hodnot a duchovního rozměru. Tato kritika USA je dodnes klíčovou součástí například ideologie stran Bass (Sýrie, Irák), ale také militantních muslimů.

Autor knihy přiznává, že i dnes je hlavním strategickým cílem USA na Středním východě zamezení vzniku silné regionální mocnosti. Takové, která by byla schopna jednostranné kontroly zdejších nalezišť ropy. Geografické překrývání nejposvátnějších míst islámu s oblastmi bohatými na ropu tím vede k dalším napětím.

Další událostí, která podle Lewise dodnes ovlivňuje postoje obyvatel Středního východu ke Spojeným státům, představuje převrat v Íránu v roce 1953, kdy byl dosazen proamerický loutkový režim šáha Páhlavího, kterého se však USA zřekly, jakmile přestal být užitečný. Tato skutečnost posiluje přesvědčení, že USA a Západ se formálně zasazují o demokracii a občanské svobody, přitom však fakticky podporují místní zkorumpované a tyranické vlády. To, že byli prakticky všichni teroristé z 11. září 2001 půvo-

dem ze Saúdské Arábie či Egypta, není podle Bernarda Lewise náhoda. Právě tyto dva režimy utlačující své obyvatelstvo patří zároveň mezi největší spojence USA v arabském světě.

Autor poukazuje v knize na další nebezpečný vztah: čím represivnější režim, tím větší podpora islamismu mezi obyvatelstvem. Všechny formy represe vedou k oslabení a potlačení opozice vůči režimu – kromě islamistické. Opozice se pak formuje nutně na bázi náboženského života.

Současná „válka proti terorismu“ nemůže být podle autora úspěšná, pokud nedojde k porozumění silám, které vedou k rekrutování stále dalších sympatizantů islamistů a teroristů.

[MF Dnes, 14. ledna 2006; Bernard Lewis: The Crisis of Islam – Holy War and Unholy Terror, The Modern Library, New York, 2003]

1) Německo bylo v regionu až do konce druhé světové války chápáno jako přirozený spolek proti britskému a francouzskému pronikání do této destinace.

Z MONITORINGU TISKU MINISTERSTVA PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

Vláda vymezila pojem sociální bydlení

Vláda projednala další postup při uplatňování snížené sazby daně z přidané hodnoty a při budoucím vymezení obsahu pojmu »sociální bydlení« pro účely aplikace snížené sazby daně.

Materiál předložily společně dva resorty – Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a Ministerstvo financí ČR. Jedná se o důsledek úspěšného jednání České republiky o dalším vývoji daně z přidané hodnoty v rámci EU. V otázce bydlení ve vztahu k této dani je na České republice, jak využije vymezený »evropský prostor« a jakým konkrétním obsahem naplní pojmy, které na evropské úrovni nemají jednotnou definici.

„Časově nejaktuálnějším úkolem je budoucí využití snížené sazby DPH u tzv. »služeb s vysokým podílem lidské práce«. Členské země EU mají totiž možnost aplikovat sníženou sazbu DPH na dvě až tři služby z výčtu služeb uvedených v příloze K příslušné Směrnice. O využití těchto výjimek je nutné požádat Evropskou komisi do 31. března 2006. Je proto nutné ve vládě projednat, zda Česká republika zažádá o možnost aplikovat sníženou sazbu na »renovace a opravy soukromého bydlení«, navrhuje se proto, aby o tomto kroku rozhodla vláda na základě návrhu Ministerstva financí ČR předloženého do 28. února 2006,“ řekl ministr Radko Martínek.

Druhým, sice časově ne tak „horším“, avšak mediálně mimořádně sledovaným a odborně velmi náročným úkolem je definice tzv. »sociálního bydlení« pro účely výše daně po 1. lednu 2008 pro případ, že nebude prodloužena »plošná« výjimka na veškeré stavební práce spojené s bydlením.

„Návrh obsahuje základní věcné vymezení pro budoucí definici »sociálního bydlení«, která bude muset být v takovém případě zapracována do zákona o dani z přidané hodnoty s účinností od 1. ledna 2008. Zástupci Evropské komise potvrdili, že vymezení pojmu »sociálního bydlení« pro účely snížené sazby této daně je plně v kompetenci národní legislativy,“ přiblížil Martínek.

Ministři Martínek a Sobotka společně navrhuje, aby pojem »sociální bydlení« pro účel snížené sazby DPH zahrnoval tři okruhy bydlení:

1. Stavby sloužící k **ubytování osob ohrožených sociálním vyloučením** – což jsou např. dětské domovy, domovy důchodců, chráněné byty, azylové domy, týdenní stacionáře apod.
2. **Nájemní byty pořízené z veřejných prostředků** nebo s jejich přímou podporou – což jsou např. byty dotované Ministerstvem pro místní rozvoj nebo Státním fondem rozvoje bydlení, popř. i byty postavené obcí bez státní dotace.
3. **Ostatní byty a rodinné domky**, pokud **celková podlahová plocha**

bytů nepřesáhne stanovený limit – což by mohly být např. rodinné domky do 150 m² a byty do 90 m².

S tímto vymezením souhlasí i Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR a Ministerstvo zahraničních věcí ČR, s nimiž byl návrh celého materiálu průběžně pracovními projednáván.

[Tisková zpráva MMR, 15. 2. 2006]

Na opravu panelových domů bude přispívat Státní fond rozvoje bydlení

Dne 22. února 2006 přijala vláda na svém jednání návrh nařízení vlády o použití finančních prostředků Státního fondu rozvoje bydlení (SFRB) z dílny Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Formou dotace bude SFRB krýt část nákladů spojených s odstraňováním havarijních stavů na panelových domech.

„Nejde o nový krok, jedná se pouze o právní úpravu existující podpory, která byla dlouhodobě poskytována z rozpočtu Ministerstva pro místní rozvoj ČR (MMR) na základě programu

„Podpora oprav vad panelové bytové výstavby“ do konce roku 2005. Tento dotační titul je od roku 2006 převáděn ze státního rozpočtu do rozpočtu Státního fondu rozvoje bydlení. Vytvoření právního rámce je nutné, protože prostředky Fondu k uvedeným účelům lze poskytovat pouze na základě nařízení vlády,“ uvedl k návrhu ministr pro místní rozvoj Radko Martínek.

Výše zmíněný dotační titul je převáděn z rozpočtové kapitoly MMR na SFRB. Důvodem je nedostatečný objem finančních prostředků, které může ministerstvo na tyto účely uvolnit a naopak dostatečné množství finančních prostředků v rozpočtu SFRB.

Dotace, kterou bude SFRB poskytovat, je určena výhradně na zabezpečovací práce a údržbu staveb prováděné v souvislosti se zabezpečovacími pracemi – tj. na odstranění havarijních stavů. Dotace může krýt maximálně 40 % skutečných nákladů na uvedené činnosti, nejvýše však 55 000 Kč na jeden byt v domě. Příjemcem dotace může být jakákoli fyzická nebo právnická osoba, která je vlastníkem nebo spoluvlastníkem panelového bytového domu nebo bytu, či nebytového

prostoru v panelovém objektu. Žádat může i společenství vlastníků bytových jednotek.

Předkládané nařízení vlády bude předloženo Evropské komisi k notifikaci, jejímž cílem bude získání právní jistoty ve věci slučitelnosti této veřejné podpory s právem ES. Vzhledem k tomu, že notifikace podle dosavadních zkušeností trvá minimálně několik měsíců, mohlo by dojít k významnému zdržení realizace této formy podpory.

Proto vláda využila možnosti, jak zahájit realizaci programu ihned. Do ukončení procesu notifikace bude Fond poskytovat dotace vlastníkům panelových domů do výše „de minimis“, tj. 100 tis. EUR jednomu příjemci v období po sobě jdoucích 3 let. Umožní to jednomu příjemci (např. obci nebo bytovému družstvu), který nečerpá jiné podpory „de minimis“, opravu panelového domu až s cca 50 byty.

Po úspěšné notifikaci programu ze strany Evropské komise bude možné limit „de minimis“ novelizací nařízení vlády trvale odstranit.

[Tisková zpráva MMR, 22. 2. 2006]

–tb–